

Микола Дмитрович Зелінський (1861–1953)

Видатний український і російський хімік-органік, академік АН СРСР. Заснував і довгі роки очолював Інститут органічної хімії, що сьогодні названий його ім'ям. Народився в місті Тирасполь Херсонської губернії. Навчався в Одесі — спочатку в Рішельєвській гімназії, а вищу освіту здобув у Новоросійському університеті. Працював в Одеському, а згодом і в Московському університетах. Основні наукові дослідження стосуються хімії аліциклічних і гетероциклічних органічних сполук, каталізу в органічній хімії, хімії білків і амінокислот. Синтезував багато вуглеводнів, розробив метод каталітичного дегідрування аліфатичних і ароматичних вуглеводнів. Розробив методи переробки нафти, зокрема, добування крекінг-бензину, метод синтезу хлоропренового каучуку, зробив значний внесок у теорію походження нафти. Є одним із засновників учення про органічний каталіз. Разом з інженером А.Кумантом під час Першої світової війни після початку застосування німцями хімічної зброї створив адсорбційний вугільний протигаз, який було поставлено на озброєння російської армії. За роки війни до армії було поставлено понад 11 млн таких протигазів, що зберегло життя мільйонам солдат. Принцип дії протигазу Зелінського використовується й у сучасних протигазах. Створив відому школу хіміків-органіків.